

Nr 127

Av herr Blidfors m. fl., om inrättande vid Lunds universitet av
en personlig professur i fysik för teknologie doktorn
Guy von Dardel.

(Lika lydande med motion nr 99 i Första kammaren)

Vid 1953 års riksdag fattades beslut om svenskt deltagande i ett europeiskt samarbete på kärnforskningens område. Detta gjorde Sverige till delägare i CERN, den europeiska organisationen för kärnforskning i Genève. En av de vetenskapsmän som avbröt sin svenska karriär för att vara med om att bygga upp det internationella institutet var teknologie doktorn Guy von Dardel. Han var vid detta tillfälle (år 1954) av de sakkunniga placerad i första rummet till en professur i fysik vid KTH i Stockholm. Då det måste anses väsentligt för svensk vetenskap och för ett rationellt tillgodogörande av de stora ekonomiska insatser som vårt land gör i CERN, att kvalificerade svenska forskare tar del i arbetet, beslöt dr von Dardel att avstå från professuren i Sverige och flyttade över till CERN. Där har han alltsedan dess varit verksam på vetenskapligt ledande poster och tillsammans med olika medarbetare genomfört ett antal betydelsefulla experiment med utnyttjande av institutets 30 miljarder volts protonsynkrotron. Denna verksamhet har skapat honom en mycket framstående ställning inom den internationella högenergiforskningen.

Vid fysiska institutionen i Lund har man tagit i bruk en elektronsynkrotron för 1,2 miljarder elektronvolt. I och med tillkomsten av denna högenergiaccelerator har vårt land fått möjlighet att tillgodogöra sig de erfarenheter som dr von Dardel vunnit under sin långa vistelse vid CERN. Vikten härav understrykes i det betänkande angående sambandet mellan forskningen i högenergifysik i Sverige och i CERN som avgavs 1963 av en av statens råd för atomforskning tillsatt tillfällig kommitté där det bl. a. heter (s. 7):

CERN har alltid mycket konsekvent understrukit att majoriteten av den vetenskapliga personalen bör återvända till hemlandet efter en tid som inte överskrider 6 år. Organisationen har också rättat sin kontraktspolitik efter denna princip. Men det är givetvis av vikt att en sådan politik från CERN:s sida motsvaras av *arbetsmöjligheterna i hemlandet och att meriter förvärvade i CERN beaktas*. Likaså kan de hemvändande forskarnas erfarenhet från CERN utnyttjas endast om de har möjligheter att *fortsätta forskning inom högenergiområdet*.

Det är därför högst angeläget att dr von Dardel knyts till Lund. För att man skulle kunna uppnå detta syfte föreslog Lunds universitet honom till kallelse till den lediga laboraturen i fysik. Denna kallelse har enhälligt tillstyrkts av de utsedda sakkunniga.

Genom att flytta från CERN till en akademisk befattning i Sverige skulle dr von Dardel få betydligt minskade ekonomiska och vetenskapliga förutsättningar för forskning och dessutom få vidkännas en mycket avsevärd lönereduktion. Det är då förståeligt att han reflekterar på den erbjudna befattningen endast om den för hans del kan höjas till en professor. På universitetets framställning har kanslern för rikets universitet i petita till 1964 års riksdag föreslagit en personlig professor i fysik för dr von Dardel med vakanssättande av laboraturen.

Kanslerns sålunda framlagda förslag har icke föranlett förslag i årets statsverksproposition.

Dr von Dardels situation är den att han med hänsyn till sina barns skolgång och andra omständigheter redan nu måste besluta sig för om han skall flytta hem till Sverige eller definitivt bosätta sig i Schweiz. Det senare alternativet skulle innebära förlusten av en mycket framstående vetenskapsman, som på svensk bekostnad vidare specialutbildats vid CERN, beklagligt med tanke på vårt lands behov av experter inom högenergifysiken.

De omständigheter som refererats i det föregående anser vi utgöra ett synnerligen starkt motiv för ett bifall till äskandet, som inte innebär inrättandet av en ny toppbefattning utan endast en tillfällig höjning av en befintlig tjänst från B 1 till B 3.

Med hänvisning till vad här ovan anförts får vi därför hemställa,
att riksdagen måtte besluta om inrättandet från och med budgetåret 1964/65 vid Lunds universitet av en för teknologie doktorn Guy von Dardel personlig professorstjänst i fysik med samtidigt vakanssättande av laboraturen i fysik.

Stockholm den 22 januari 1964

Joh. Blidfors

C. G. Regnéll

Stig F. Hansson